

Живот във висшето общество

Джон Брейн

Тя ме събуди, като вдигна клепачите ми; после се вмъкна до мен под завивките, легна усмихната и ме прегърна през врата. Не биваше да идва и трябваше да си отиде, преди да се събуди Сюзън; но аз никога не съжалявах за присъствието ѝ, каквото и да казваше Спок. Беше толкова мъничка и беззащитна, толкова хубава в този миг с розовото си личице и разрошената коса, че сигурно шеше да ѝ се случи нещо ужасно; този свят не е за деца.

Целунах я, за да не си представям как нейното телце се прекършва от нещастен случай или болест, и я притиснах до себе си; поне тука беше в безопасност – в безопасност и у дома си, доколкото това е безопасно в наши дни.

Погледна ме с големите си кафяви очи – очите на Сюзън – и ме погали по брадичката.

– Не си се обръснал, татко.

– Мълчи, Барбара – казах аз, – нямаш работа тук. – Повтарях ѝ тези думи всяка неделна сутрин.

– Ти си страшно топъл, татко. Ти си великан и топъл.

Понякога подреждаше неправилно думите – беше ѝ простено за нейните четири години, – но винаги успяваше да предаде мисълта си. Каквото и да представлявах аз за себе си, за нея бях самата сигурност. Слън цето блесна върху тоалетната по сребърните гърбове на моите четки за коса. Изведнъж се почувствах много щастлив.

Излегнах се и затворих очи. Нямаше нужда да ходя никъде, а бях по-уморен, отколкото мислех. Сюзън продължаваше да спи; чувах край себе си нейното равномерно дишане. Усмихнах се; след девет години брачен живот предишната вечер не можах да я позная. Бях отварял широко очи, за да открия коя е тази гола чужденка, но и това не беше помогнало. А може би не беше нито необходимо, нито разумно да се мъча да откривам; топлите великани приемат нещата такива, каквито са.

Барбара отново повдигна клепките ми.

– Събуди се, татко – каза тя.

– Остави татко да си поспи, Барбара.

– Защо искаш да спиш?

Прозях се.

– Защото татко цяла седмица неуморно работи, за да печели няколко стотинки, и в неделя има нужда да си почине.

– А защо печелиш стотинки?

– Защото на мама, на татко, на Хари и на Барбара им трябва къща. Трябват им неща за ядене и пиене ...

– Хари живее в училището. Там си има къща. Има и неща за ядене и пиене.

– Да, но татко трябва да печели стотинки, за да плаща за училището на Хари. И стотинки за пижамки и роклички, и кукли, и велосипеди, и за всякакви други неща ...

И за светлосивия килим, и за сиво-жълтите тапети, и за вградените гардероби, и за тоалетната, и за чаршафите на ивици, и за леглото-диван с табли в европейски стил; винаги купувахме по нещо ново, самата къща имахме само от три години. Когато построиха до нас един общински комплекс, това ни послужи за извинение, за да напуснем Линет роуд; при такова съседство – трябваше да го признаем – средата ни ставаше

долнокачествена. А раждането на Хари ни накара да напуснем Пъдни лейн по пътя за Гилден; къщата беше твърде голяма, твърде стара и на Сюзън ѝ беше тежко да се грижи за нея; освен това бе много отдалечена. Аз я харесвах и още ми беше мъчно за нея; лично я бях избрал, принадлежеше ми. Поне сам бях платил първата вноска и успявах да изплащам ипотеката. Спомних си посещението при нашия адвокат, когато преглеждахме договора за сегашната ни къща, и мигновения израз по лицето му, когато разбра откъде идват парите – или поне по-голямата част от тях. Не можех да кажа нищо положително; но бях убеден и в презрението му към мене, и в завистливата похот, с която поглеждаше Сюзън. Изразът му не беше открит, разбира се, и може би никой освен мен не би го забелязал. Но когато човек се ожени за богаташка дъщеря, той става специалист в тия неща.

Барбара дръпна косата ми.

– Още не си се събудил, татко – каза тя.

– Добре – отвърнах аз, – знаеш ли какво? Ще направим малко чай за мама.

– И сок за мене. Искам хубав, студен, много студен сок. С лед вътре.

Халатът ми беше на пода; посегнах да го взема, но Барбара изскочи от стаята с него. Хвърли го през парапета на стълбите и заплака. Погледнах я изумен.

– Какво ти става, щурчо-мурчо?

– Не го харесвам – рече тя. – Не го харесвам и не го харесвам. Искам да си сложиш пухкавия.

– Тогава иди да си облечеш първо твоето пеньоарче. И чехлите.

Влязох обратно в спалнята да си взема моите чехли и пухестия халат. Той имаше цвят на камилска вълна и го бях купил, когато живеехме на Пъдни лейн; сега бе по-окоро одърпан, отколкото пухест и ми беше твърде широк още от самото начало. В къщата на Пъдни лейн, където духаше по коридорите и банята бе ледено студена, неговата дебела, плътна тъкан ми служеше добре, но сега вече няхах нужда от него. Нафтеното централно отопление поддържаше в къщата такава топлина, че почти не се нуждаехме от дрехи. Не възразявах срещу това, но понякога, сигурно от чувство на извратеност, ми липсваше удобството на стария халат в зимните утрини, както ми липсваше и откритият огън в голямата кухня. Но не възразявах срещу това; напоследък все по-често не възразявах. Барбара пак се появи, облечена в розовото си пеньоарче с качулка, намъкната върху главата.

– Искам да станеш моя кон – каза тя. – Искам да станеш моя рунтав кон.

Клекнах и тя ми възседна раменете. Не признаваше друг начин да слиза или да се качва по стълбите; смъкнах се бавно, като се придържах за стената. Тя през цялото време приказваше, без да отделя думите си – винаги така правеше, когато биваше възбудена. Доколкото можех да разбера, това беше началото на приказка; в нея участвах аз и като човешко същество, и като рунтав кон – участваше също и замъкът в Скуиръл гордж. Появи се някаква заплаха под формата на великан – но струва ми се не топъл великан – и Барбара беше едновременно спасителка и спасявана.

Щом стигнахме хола, клекнах до прозореца и сложих Барбара на пода. Вдигнах щорите; на юг, от другата страна на Скуиръл гордж, се виждаше Синдрам грендж. Том Синдрам беше умрял преди дванадесет години; спомних си как една вечер в театъра Боб Стор ми го показа. Той беше дребен, посивял старец, който явно носеше нагръдник; Боб с известно страхопочитание в гласа каза, че бил най-стиснатият дъртак в Уест Райдинг, което означаваше целия свят, и че можел да осребри чек за сто хиляди и да му останат още

толкова. Но когато умря – наскоро след моето идване в Уорли, – се откри, че дължи на данъчните власти почти сто хиляди; и не можаха да му вземат пукната пара. Не успяха да разберат и за какво си беше похарчил парите; поради тази причина в Уорли си спомнях за него с добри чувства.

А сега той беше мъртъв и Синдрам грендж беше взел от окръга за Културен център. Сега там се провеждаше неделен курс по театрално изкуство – или май по „разновидностите в съвременния театър“. Почти целия си вчерашен следобед прекарах, развеждайки една група из „Драматичите“. Не приех поканата да посещавам курса; сега, когато гледах куличките и назъбените стени на Синдрам грендж, полузакрити от утринната мъгла, съжалих, че не бях приел поканата дори и само за да кажа на Барбара, че съм бил там. Защото Синдрам грендж беше нейният замък; цели петдесет дни го гледахме всяка сутрин през прозореца на хола и това се беша превърнало в ритуал. Нито ритуалът, нито приказката се променяха; тя винаги мълчаливо се заглеждаше е Синдрам грендж, после ми казваше на пресекулки – защото, изглежда, смяташе за нужно да задържа дъх, когато се съсредоточаваше, – че Барбара се прибира в къщи.

Но според сезона имаше и някои разлики; през февруари Барбара го прибираще в къщи, газейки снега, и в къщи я чакаше баница със сирене. Тази сутрин, когато влязохме в кухнята, там имаше цветя. „Цветя – повтаряше тя непрестанно, – всякакви цветя.“ после забрави приказката и ме загледа как пълня чайника с вода.

– Моя сок – каза тя и заподскача надолу-нагоре. – Моя сок. Дай си ми моя сок.

Щракнах ключа на печката. Тя смръщи лице.

– Татко, не спирай, дай си ми сока! Защо спираш, дай си ми сока?

– Не бъди толкова нетърпелива, червенобузке – отвърнах аз.

– Не съм червенобузка. Ти си червенобузка.

– Недей мисли, че светът е направен само за тебе, миличка. – Не повярвах сам на думите си, според мен целият свят е принадлежеше.

Никога не бях изпитвал подобни чувства към Хари; дори когато беше на нейните години, той винаги оставаше странно затворен и саможив, и то дотолкова, че понякога ме караше да се чувствам виновен. А сега, след една година в подготвителното училище, той сякаш се нуждаеше от мене още по-малко; внезапно разбрах, че дори не знам къде се намира в този миг. Утрото помръкна, покритата с линолеум маса и четирите стола до нея сякаш принадлежаха на някое кафене, а не на частна къща и розовите тапети – изрисувани с празнични сцени, вероятно мексиканска фиеста – бяха прекалено ослепителни, за да бъдат уютни. Долапите бяха вградени и Лари Силвингтън, който изготояше повечето от декорите на „Драматичите“, ги беше декорирал със специални стенописи като коледен подарък за Съюзън. Стенописите изобразяваха Съюзън в нейните четири големи роли – „представления, които, миличка, ние винаги ще помним с очарование и благодарност“ и бяха живи, весели, находчиви. Лари знаеше да борави с линиите, да предава движения и подробности с няколко шрихи. Това беше най-хубавият коледен подарък, който Съюзън е получавала – тя не можа да се сдържи и го целуна: Лари беше истински приятел, твърде мило бе от негова страна да отдели толкова много от времето и таланта си; той имаше въображение и това струваше повече от качествата на мнозина други... И все пак на мен ми липсваше старият кухненски шкаф, който сега беше прехвърлен в гаража; липсваше ми, защото беше мой сватбен подарък от леля Емили, липсваше ми, защото никой освен мен не чувстваше липсата му. Леля Емил и надали щеше да забележи неговото отсъствие,

защото леля Емили надали щеше да ни дойде на гости. Най-напред трябваше да я поканят, нали?

Извадих кутия портокалов сок от хладилника, разклатих я и налях сока в една кана. Извадих табличката за лед от камерата на хладилника и я облях с вряла вода; когато кубчетата лед се отделиха, сложих четири от тях в розовата пластмасова чаша на Барбара и ъ дадох три сламки. Имаше време, когато изпитвах удоволствие само от мисълта, че винаги, когато съм жаден, имам на разположение студен портокалов сок; сега обаче хладилникът съществуваше само за Барбара.

Запалих цигара; тя се закашля леко и ме погледна с укор. Този израз подхождаше на лицето ъ; бих го нарекъл викторианско лице, овално, с къса горна устна, високо чело и нос, който един ден би могъл да се определи като „гръцки“.

– Не бива да се пуши преди закуска – заяви тя.

– Зная. Но мога да върша и по-лоши работи.

– Какви по-лоши работи, татко?

– Мога да пия преди закуска.

– Ами че и аз пия преди закуска – каза тя. – Ти си глупав.

– Вярно е. – И наистина бях глупав – помислих си, – защо да говоря подобни неща на едно четиригодишно дете? Истината беше, че в този миг наистина ми се пиеше, исках нещо, което да замъгли леко нещата, да издигне преграда между мене и розовите тапети, розовите шкафове, хладилника, електрическата печка, машината за бъркане, розовата маса и тапицираните в розово столове; всичко това беше прекалено ярко, лъскаво и хигиенично за осем часа сутринта през тази мартенска утрин, когато Харлинг кресънт мълчеше, потиснат от тежестта на неделата, и ми припомни твърде студено, че съм на тридесет и пет години, баща на две деца и поне с пет килограма по-тежък от нормата.

Седнах и сложих Барбара на коленете си. Вече не я пазех – тя ме пазеше. Не знаех от какво ме пази; знаех само, че докато можехме да бъдем толкова близо един до друг, нищо лошо нямаше да ми се случи. Тя изсмука шумно последните капки от портокаловия сок, остави чашата на масата и каза:

– Обичам те, татко.

– И аз те обичам – отвърнах аз.

Тя ме целуна и добави, без да променя гласа си:

– Хари е закусил, вече е закусил. Отишъл е да гледа птиците.

– Нека му пожелаем щастие – рекох аз. Огледах кухнята; нямаше немити съдове, нито трохи – не личеше, че някой е ял тука. Хари беше неестествено чист за десетгодишно момче; когато бях на неговите години, минавах като ураган през стаите. Мислих си как е закусвал сам в кухнята и изпитах неясното чувство, че съм го изоставил; трябваше да бъда с него. Всяка неделя сутринта моят баща ме извеждаше на разходка; но аз живеех в къщи със своите родители, не с чужденци. А Хари трябваше да мине през мелницата на средната класа¹, която в случая беше мелницата на Сентклеровци; неговото подготвително училище беше избрано от баба му – тя щеше да избере и неговото основно училище.

Всички първокласни купета бяха пълни; накрая си намерих място в едно купе за непушачи и изпаднах в спокойна дрямка. После се събудих, всички други в купето четяха отпечатани резюмета от вечерния вестник; а един от мъжете пишеше бележки с червено

мастило. Над него върху мрежата беше сложена издута чанта; оттам се подаваше дебела, подвързана с кожа книга. Сигурно юрист, на път да обеси някой нещастник. Братият човек до мен извади от джоба си кутийка ментови бонбони, отвори я и разгледа съдържанието ѝ.

Лапна един бонбон и пак се зачете във вестника. Четеше, сякаш не одобряваше напълно съдържанието му. Затворих очи изненадан от силата на омразата си. Отворих ги, когато кондукторът ме потупа по рамото; не можах да намеря веднага билета си и докато се ровех в портфейла, усетих как моето смущение събужда някакво полузасрамено доволство по лицата на спътниците ми. Знаех какво си мислят: или билетът ми не е за първа класа, или изобщо нямам билет. Това щеше да им запълни деня, щеше да им даде материал за разговор в клуба.

Юристът вече не пишеше бележки; поглеждаше първо към мен, после към съседа си – плешив човек със златни очила. Думите бяха на езика му: „Странна работа – още от пръв поглед ми се видя съмнителен. Сега се случват много често подобни неща ...“

Намерих билета. Предвкушаната наслада по лицето на юриста изчезна. Лицето му беше розово, пълно, с тежки клепачи; изплаших се. Нямахше причина да се плаша, бях почтен гражданин с чувство за отговорност, баща на две деца, кандидат за съветник на района Сент Клер, връщах се от сполучлива служебна командировка. Имах толкова право да се намирам тук, колкото и всеки друг; защо не се чувствах на мястото си? Навън под бледото слънце полята бяха плоски; нямаше жива душа. Да няма жива душа в града бе логично, но нали на полето все някой трябваше да работи? Може би скоро щяха да забележат тази нередност и някой щеше да извади от кутията група селскостопански работници. Или щеше да извади леопард. Или слон. Или взвод войници. Погледнах часовника си. Половин час до вечеря.

Замислих се за Джин. Стори ми се разочарована, когато ѝ казах, че се прибирам в къщи, но съвсем не изглеждаше неутешима. Имаше други мъже, с които да сподели голямото канапе, имаше други мъже, с които да сподели пътуването до предпоследната спирка. Или до последната. Все едно ми беше; бях постигнал достатъчно, задоволих любопитството си, задоволих суетата си. Доста дълго време и двете бяха останали с намалени дажби; сега нямаше да ме безпокоят. И нищо лошо не се беше случило, никой адвокат нямаше да изкара тлъст хонорар от тази история. Мястото ми беше в първа класа, бях точно на мястото си, при разумните. Станах, свалих чантата си и извадих папката на Тифилд. Взех да пиша бележки, но влакът вървеше много бързо и сякаш се клатушкаше от една страна на друга. Но аз продължих да държа писалката като чиновник в работно време.

На гара Виктория в Ледърсфорд не се виждаше никакво такси; почаках малко и се отправих пеша към Централната гара. Вятърът пронизваше тънкия ми костюм, а чантата ми се стори много тежка. Аз бях завръщащият се търговски пътник, пътуващият търговец; видя ми се типична за моя тъст, че не беше изпратил никого да ме посрещне.

Минах напъряко през Ингъртън клоуз. Ингъртън клоуз започваше като тясна уличка, разширяваше се в малък площад и пак се стесняваше; помислих си, че всъщност тя представляваше тъмна пародия па площада, където живееше Джин. Някога е била квартал, където са живеели охолно, нещо като Олбани¹ за Ледърсфорд; сега беше населена предимно с пакистанци и хора от Карибско море. Но и те нямаше да останат дълго; скоро щяха да я разрушат. Всъщност нищо друго не оставаше; всичко бе прекалено порутено, за да се ремонтира, прекалено черно, прекалено измърсено, прекалено старо, прекалено зле

планирано; трябваше да се издигне нов град, но кой щеше да живее в него, когато го построят?

В края на пресечката, под един уличен фенер, се бяха събрали група младежи; за миг забавих крачките си, чудейки се дали да се върна. Но те гледаха към мазето на джаз-клуба в номер седем; оттам някой се мъчеше да изсвири на тромпет нещо от световна класа, но всъщност си оставаше тук, в Ледърсфорд, надул една обикновена тръба; той не постигаше чистия тон, не създаваше музика, затова между паветата продължаваше да расте трева, а уличката – да мирише на зеле и прегоряло олио. И очаквателните изрази полицата на младежите не се променяха. Бяха така еднакви, както и стилът на дрехите им. Вратовръзка, тънка като връзка за обувки – вратовръзка „Слим Джим“, обувки от синя шведска кожа, с подметки от суров каучук, тесни панталони, прилепнали по краката, сака, които приличаха наполовина на шлифер и наполовина на риза, сака с втъкани в плата пайети – дрехите им бяха различни, но ефектът – еднакъв. Всичките бяха ниско подстригани и това плашеше. Те бяха банда, чакаха заедно да изживеят нещо. Приближих се, надявах се, че няма да усетят страха ми. Минах покрай тях; те за миг спряха да говорят и се загледаха в мене. Положих големи усилия на волята, за да не погледна назад или да се затичам; след уличката идваше Уеб стрийт, а оттам се излизаше само по Хъмбър стеърс. В едно бях сигурен; че можеха да тичат по-бързо от мен.

Но аз не представлявах интерес за тях. Те се смееха за нещо. „Точно така – чух да казва единият. – Гадно копеле! Ще му дам да се разбере, мамичката му! А оная, малката курва...“ – Оправи го, Сатъре! Оправи го.

Приличаше ми на гръцки хор.

– Ще му набутам мръсния тромпет право в ...

На Уеб стрийт видях един полицаи. Той погледна студено за миг и зави по Ингъртън клоуз. Съветникът Лемптън би му казал за „Сатъра“ и приятелите му; но аз не бях още съветникът Лемптън.

Хъмбър стеърс беше много стръмна, а стъпалата – изтрити и неравни; изкачих се бавно, придържах се близо до железните перила. Денят беше студен и сух, но въпреки това перилата – топли и мазни. Ускорих крачките си – скоро щях да бъда у дома и горещата баня щеше да отмие Ледърсфорд и двестата пропътувани мили.

Качих се в едно такси, притворих очи и се отдадох на мисълта за горещата баня.

Едва когато стигнах Маркет стрийт, си спомних за срещата с Браун. За миг се изкуших да нареда на шофьора да завие наляво към Сент Клер роуд; нали Браун беше казал все пак, че не е толкова наложително да отида. Пък и не исках да се видя с Джордж Айсджил. Вече десет години не си бяхме говорили, инстинктивно се отбягвахме. За това нямаше никакво споразумение между нас, но и нямаше нужда от споразумение. Сега щяхме да нарушим мълчанието. Щяхме да си даваме вид, че това мълчание никога не е съществувало, щяхме да бъдем учтиви, приятелски настроени и разумни. Аз можех да го понеса, вече не бях оня човек, който преди единадесет години се влюби до полуда в Алис Айсджил. Влюбен до полуда; това беше истината. Разтърках очи; смъдяха ме от безсъницата. Не исках 70 да се срещна с него уморен и с отслабнало самообладание; той сигурно още имаше остър език, още можеше по един или друг начин да ме уязви. Но щом не си бяхме говорили десет години, един ден повече нямаше значение. Щях да завия наляво към Сент Клер роуд, щях да завия по пътя към къщи и към съня.

Но щом таксито наближи сфетофара, разбрах, че всичко това е безполезно, че не можех да избягна срещата; изборът не беше мой и все пак бях направил този избор.

– Направо – казах аз. – Направо, после първата пресечка вдясно.

Излязох от таксито и погледнах часовника си. Беше девет часа без три минути. Сложих чантата на земята и извадих табакерата. Тупнах няколко пъти цигарата по нея, извадих запалката. Винаги спазвах това, което Алис наричаше „стил Филеас Фор“¹; обичах да се явявам на срещите си точен до секунда, да влизам, когато часовникът бие. Отминах входа, за да погледна един стар предизборен плакат. За да извадиш цигара и да я запалиш, не трябва повече от петнадесет секунди дори и когато се разтакаваш. Гледах плаката около тридесет секунди, после се наведох, сякаш за да завържа връзката на обувката си.

„Бентлито“ на Браун спря до мен. Излизайки, той не погледна към мен, а заобиколи, за да отвори вратата от другата страна. Изправих се и пак се наведох, сякаш да завържа връзката на другата обувка. Девет часа без една минута; ако не ме забележеше, все още можех да вляза точно когато удареше часовникът на „Сент Алфред“. Това щеше да представлява дребна победа над него; а дребните победи се трупаха.

Но той ме видя.

– Фасове ли търсиш, Джо? Чу се стържещ звук и часовникът на черквата удари. Той се засмя.

– Съвсем точен, както вглеждаш. Винаги съм точен, нали Джо?

– Точността е учтивостта на кралете – отвърнах аз. Погледнах кой е в колата. Красиви крака. Бял шлифер. Синя кърпа на главата. Двадесет и шест, най-много двадесет и осем. Беше трудно да се определи под шлифера, но ми се стори, че има висок и твърд бюст. Миришеше приятно; сякаш на момина сълза. Беше висока почти колкото мен, но не се срамуваше от ръста си, стоеше изправена. „Гръбнакът, който носи цялото гова великолепие“ – спомних си този цитат, сега той бе на място; не бях го забравил, а само го бях отделил настрана. След като си го спомних, спомних си и с кого го свързвах: това беше жената, която бях забелязал миналата неделя в черквата „Сент Алфред“. Сега можех да я разгледам подробно и видях, че не случайно съм си спрял погледа. Най-после отново срещях напълно зряла жена.

– Да ви представя Джо Лемптън – рече Браун. – Джо, това е Нора Хоксли.

– Приятно ми е – подадох ръка аз.

– Мисис Хоксли работи в „Ледърсфорд нюс“ – вмъкна Браун, сякаш се извиняваше.

Тя се усмихна.

– Мистър Браун ми каза, че идвате чак от Лондон, мистър Лемптън.

Задържах ръката ѝ по-дълго, отколкото трябваше; исках да бъда колкото мога по-близо до нея. Усмивката ѝ не се разливаше по лицето, а беше част от него; и аз помислих, че вече е свършено с мен. Пуснах ръката ѝ. Беше свършено с мен, защото исках да ѝ се отдам тук веднага, независимо от мястото и условията – исках да бъда въввлечен в нейното спокойствие. А знаех, че е невъзможно още когато я видях за първи път миналата неделя. Мисис Хоксли; млада, омъжена жена, очевидно без деца и наскоро омъжена. Беше невъзможно, нищо добро нямаше да излезе.

– Моят тъст ме кара здравата да работя – обясних аз.

– Един ден ще ми благодариш – рече Браун. Той се обърна към мисис Хоксли. – А сега ще трябва да ви оставим, мисис Хоксли. Заети сме с работа на съвета.

Той кимна към мръсната каменна фасада на клуба.

– Тука се върши повече работа, отколкото в общината. Само не казвайте, че сте го чули от мене!

– Още веднъж ви благодаря – каза тя. – Ще ви изпратя коректурите. Довиждане, мистър Браун. Довиждане, мистър Лемптън.

От върха на стълбите ние гледахме как се отдалечава.

– Хубава жена – сподели Браун. – Виж й походката! – Той бутна вратата. – Само зъбите й са едрички!

– Доколкото я видях, наистина е красива.

– И е решителна. Пускат някаква серия очерци – един ден от живота на еди-кого си... – знаеш какво представлява! – Той ми помогна да съблека палтото си, което за него беше признак на необичайно уважение. – Цяла седмица се мъчи да ме хване. Не ме интересуваше никак и защо, по дяволите, да ме интересува? Но ми омръзна да я отпращам.

– Ще ви изпратя коректурите – така му каза тя. Ще пише очерк за тъста ми. Ще мисли за него, ще се опитва да си спомни как изглежда, какво е говорил, какво е направил. Мен няма да спомене; но това не значеше, че няма да си спомни за мен. А аз щях да видя отдолу името и; все пак това беше нещо, за кссто можех да се хвана.

– Малко известност не вреди никога – подхвърлих аз. – Разведе ли я из завода?

– Ралф я разведе.

– Ралф?

– Ралф Хедърсет.

– Не знаех, че работи при нас.

– Тон се опитва да склучи някои сделки с нас. Или по-скоро баща му.

– Не виждам защо той е трябвало да я развежда из завода.

– Имаше свободно време. А нали знаеш, всички стоманолеярни заводи са еднакви. Всъщност беше невъзможно да го спра. – Той се изсмя. – Ще трябва да е нащрек. Знаеш какви са вдовиците.

– Вдовиците ли? – попитах аз.

– Съпругът й умря миналата година. Нещастен случай при плуване. Не си ли спомняш?

Огледах входа като затворник, който за първи ден е в тъмницата; изведнъж стените, боядисани в жълто и зелено, безбройните съобщения и миризмата на боров дезинфектант загубиха всяка власт над мен. Стсях върху доста мръсния под в преддверието на Консервативния клуб в Уорли и това беше всичко.

– Караш малките момченца да вършат мъжка работа – казах. – За в бъдеще аз ще развеждам вдовиците.

– Ще имам пред вид – отвърна той.

– Разбира се, аз ще им показвам само как се обработва стомана – говорех съвсем леко; не трябваше да рискувам. Така мъжете винаги разговаряха за вдовиците – и докато се изкачвахме по стълбата към бара, ние продължихме да приказваме за нея със същата тромава насмешливост.

Двамата с Браун седнахме на една ъглова маса. Отпуснах се в стола; въпреки че барът беше боядисан в същите потискащи зелени и жълти тонове, столовете бяха нови и удобни. Отпих глътка уиски и усетих как топлината му заглади острите ръбове.

– Имах нужда да пийна – казах.

– Пий още едно.

Без да се огледа назад, той вдигна ръка; келнерът се появи чак от другия край на залата. Браун беше от ония хора, на които келнерите обръщаха внимание; от същия род беше и Ралф Хедърсет, помислих си с лека завист.

– Ще изпия чаша битърl – заявих аз.

– Каквото искаш, момчето ми. – Той даде поръчката. – Ако някой го е заслужил, това си ти. Много се радвам, че дойде тука тая вечер, не си мисли, че ми е все едно.

– Нямам нищо против – отвърнах аз. – Защо да протакаме, щом може и сега да се видя с него.

– Свободен си да се откажеш – продължи той. – Аз норазмислих по този въпрос. Не съм сигурен ...

– За какво не си сигурен?

Той въздъхна. Обикновено въздишките му бяха нарочни и бурни, но този път въздъхна, без да иска.

– На Съюзън няма да й бъде приятно. И на Маргарит.

– Не става дума за техните вкусове, струва ми се.

– Не. Всеки мъж трябва да постъпва така, както смята за най-правилно. Но ти сигурен ли си, че желаеш тая работа? Има още време да се откажеш.

Освен нас в бара имаше само четирима души; всичките бяха на една възраст с Браун. Познавах ги и четиримата, или по-право, знаех с какво се препитават – дървен материал, брашно, текстил, застраховки. Дървеният материал и Брашното стояха на бара и разискваха цената на работната ръка; на една маса в другия край Текстильът се оплакваше от високия наем на гаража си. Застраховките слушаха внимателно и чакаха своя ред. От съседната стая чувах удари на билиардни топки и неясни възгласи. Предстояха ми още хиляда вечери, през хиляда такива вечери щях да слушам подобни хора. Благоденстващи недоволници на средна възраст, солидни, разумни граждани; неусетно в усилието си да не ги обиждам, аз щях да стана точно като тях. Ще чакам своя ред, за да се оплаквам, ще чакам своя ред, за да получа удар, ще чакам своя ред, за да умра. А Хари щеше все повече да се отчуждава от мен и Барбара, дори Барбара щеше да престане да ме обича. Светът със смях щеше да я накара да не ме обича; тя щеше да се омъжи за някакъв зализан тип, като Хедърсет, вече нямаше да измисля приказки за топли великани, нямаше да вижда замъци в Скуиръл гордж. Съюзън пак щеше да се превърне във въплотение на майка си. Всичко беше уредено; бях взел това, което желаех, и сега плащах първата вноска.

– Не съм се отказал – заявих аз. – Освен ако ти се отказваш.

– Не, не. Един-двама в клуба се изказаха малко... неприятно. Но не бяха от хората, които имат значение.

– Интересно кои са били?

– Търси ги сред пиячите на портокалов сок и няма да сбъркаш.

Той имаше на ум бунтовните елементи; в град като Уорли подобно определение ми даваше широк простор за догадки.

– Всъщност тази групичка не ме безпокои – казах аз.

– Така и трябва. Само пази носа си чист, това е всичко.

– Никога не правя обратното – отвърнах аз.

– Ти добре се справи, Джо. Внимавай за нататък!

Това изключваше Джин. Изключваше дори ходенето ми на гости в Лондон без жена ми. Чудех се дали да кажа на Съюзън, че съм ходил на гости. Нямаше да и разправя всичко, разбира се; но би било по-разумно пръв да й кажа. Уорли и Лондон не бяха толкова откъснати. Спомних си Джеф.

Тогава не бях чак толкова пиян и знаех, че той ме ревнуваше. Беше прехвърлил вниманието си върху Джуди, защото в Джуди беше хлябът му; но всъщност искаше Джин.

А майката на Джеф живееше в Уорли и от време на време Джеф посещаваше Уорли, при това Джеф спокойно можеше да се възползува и от телефона. Вече беше твърде късно да се безпокоя; но занаят пред трябваше да помня тези неща; бях гражданин на жълтозелената страна, тук девизите бяха „внимавай“ и „пази носа си чист“ – повече предпазливост никога не е излишна. Трябваше да помня кой съм, не можех да си позволя и най-дребиото неблагоприятие.

– Няма нужда да ми го казваш – рекох аз. – Уорли е малък град.

– Прекалено малък. – Браун погледна часовника си. – Къде, по дяволите се бави Джордж? Аз посочих към вратата.

– Говорим за вълка и той в кошарата!

Браун остана седнал; аз станах и се здрависах с Джордж. В тази стая и при тази компания сякаш се виждах с приятел; беше десет години по-стар от мене, но въпреки това от моето поколение. На времето го бях мразил, той беше пречката между мен и 76

Алис. А сега виждах в него само един човек на средна възраст, среден ръст, елегантен, с мустачки и студени очи. Студени или вгълбени?

– Радвам се да те видя, Джордж. – казах аз. – Какво ще пиеш?

Той седна.

– Бренди, Джо, ако обичаш. – Погледна Браун. – Какво ти става?

– Закъсня.

– Бях при моята любима! – Той изговори последните две думи с ироничен патос.

Поръчах напитките. Имаше предимства да си гражданин на жълто-зелената страна – преди десет години нямаше да го посрещна с такава лекота, не бих си позволил да смажа този миг с бренди.

– Много добре изглеждаш, Джордж – подех аз. – Как е работата?

– Никога не е вървяла по-добре – отвърна той. – А ти не прави такава възмутено лице! Защо да се лъжем?

– Много ми е приятно да чуя, че поне един бизнесмен не се оплаква – каза тъстът ми.

– Аз никога не съм се оплаквал, Енб.

Джордж заразглежда ноктите си. Те блестяха от наскоро направения маникюр; махна някакво петънце от малкия пръст на лявата си ръка. Не създаваше впечатление за женственост, а сякаш поддържаше в ред някакво оръжие.

– Сега няма от какво да се оплакваме – рече тъстът ми. – Отървахме се от лейбъристките копелдаци!

– И при лейбъристите си бях добре – отвърна Джордж. – Всъщност дори по-добре.

– Опасен си, Джордж!

– Винаги съм бил такъв – съгласи се Джордж. Той пое чашата с бренди от келнера. – В това се крие тайната на успеха ми.

Гласът му беше лек и хладен, какъвто си беше винаги; нищо не можеше да го засегне.⁷⁷

– Е, Джордж, какво мислиш за новия ни кандидат?

– Казах ти вече. Имаме нужда от нова кръв. Може би Джо ще ни поразбуди малко. Искам само да се уверя, че ще кара добре с нас. Ако не ми изневерява старческата памет, на времето Джо беше бунтовник. Така ли беше, Джо?

– Не си чак толкова стар – възразих. – Но аз никога не съм бил революционер в точния смисъл на думата.

Тон се усмихна леко.

– Вярно е. Ти си и член на клуба от доста време. – Той погледна жълтозелените стени и направи гримаса. – Това, разбира се, не доказва нищо. Половината от членовете ни гласуват за лейбъристите. Идват тука заради билиярда и бирата. И за да се махнат от жените си.

Брауи се изправи.

– Аз май ще трябва да се прибера при моята. Да не си помисли, че съм останал да живея тука. Приятно пътуване, Джордж. – Той си тръгна, но се върна и за моя изненада разтърси ръката ми. – Довиждане, Джо.

Седяхме и мълчахме, докато той излезе, самоуверен, тежко пристъпващ, човекът, който беше уредил всичко за пълно свое задоволство.

– Награден си с орден за успеха – забеляза Джордж. Не беше пропуснал ръкостискането.

– Нова трева ще поникне над бойното поле – отвърнах аз.

Залата започваше да се изпълва. Погледите на всички сякаш бяха отправени към нас; всички бяха леко учудени.

– Това е, защото не те виждат тук достатъчно често – обясни Джордж.

– Не смятам, че е така.

– Ще свикнеш. Каж ми как е Тифилд тия дни?

– Държи се.

– Знаеш ли, че на времето беше лудо влюбен в твоята тъща?

– Това е новост за мене.

Когато някой те осведомява за нещо, винаги бъди благодарен. Ако го знаеш вече, защо да лишаваш събеседника си от удоволствието? Придадох си заинтересован вид.

– Разбира се, това беше преди много години. Преди да се оженият. Браун изпревари Тифилд – и това е. Съмнявам се, че Тифилд му е простил за тая работа.

– Ако Тифилд я познаваше толкова добре, колкото мен – казах аз, – щеше да му благодари на колене.

Джордж поклати глава.

– Преди четиридесет години тя е изглеждала като Сюзън, а не като тъща ти.

А след четиридесет години Сюзън щеше да изглежда като тъща ми. В жълтозелената страна времето минаваше бързо.

– Полезно е да знаеш такива работи – поучи ме Джордж. – Все още ли мислиш, че бизнесменът не е човек?

– Опитвам се да мисля обратното.

– Положи малко повече усилия – каза той. – Ако бях на твое място, нямаше да го забравям. Твоят тъст смята, че Тифилд се е променил. А той не е. Ти вървиш по минирано поле.

– Искаш да кажеш, че тъстът ми върви.

– И ти също, защото ще хвърли вината върху теб.

– Това е вярно.

– Казвам ти го за твое добро. – Той повика келнера. – Колкото и да е чудно, но чувствам някаква отговорност за теб. Ти слепешком вървиш напред и си удриш главата в каменни стени ...

– Някой път ги пробивам – отвърнах аз.

– Когато си по-млад, можеш да ги пробиваш. Но не и сега, Джо, вече не.

Той ми подаде табакерата си. Цигарите в нея бяха по-дебели от обикновените и носеха неговите инициали.

Бръкнах за запалката си, но извадих вместо нея един от рекламните кибрити, които бях взел от „Савоя“. Той погледна кибрита и се захили.

– Карай смело напред.

Усмивката го правеше да изглежда по-млад; за първи път започвах да разбирам защо Алис се беше омъжила за него.

– Не исках да идвам тази вечер тука – казах аз.

– Разбирам те. Няма нужда да говорим за причините, нали? Всъщност и аз самият не исках да дойда ... – Той прехапа устни. – Тука не можем да разговаряме.